

Sosiaali- ja terveysvaliokunta

HE 149/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi terveydenhuoltolain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi

Kuuleminen 26.11.2024

Joonas Hänninen
Varkauden kaupunginjohtaja

Johdannoksi

Rajallisen esitysajan johdosta esitykseen on nostettu kolme keskeistä näkökulmaa, jotka tulisi huomioida

1. Alueiden ja sen asukkaiden yhdenvertaisuus lain edessä
2. Esityksen taloudelliset vaikutukset
3. Vaikutukset palveluihin, ihmisiin ja elinkeinoelämään

Kirjallinen lausunto on toimetettu valiokunnan käyttöön.

Lausunnossa ei paneuduta syvällisesti Varkauden- ja Iisalmen sairaaloiden sisällölliseen toimintaan tai niiden vaikukseen laajemmin alueen palvelutuotantoon, vaan niiden osalta valiokunnalla on käytettävissä kaksi erinomaisen kattavaa asiantuntijalausuntoa yleislääketieteen dosentti **Simo Kokon** sekä **Nea Tolvasen** toimesta.

1. Alueiden ja sen asukkaiden yhdenvertaisuus lain edessä

warkaus
ihan omanlainen

Varkauden kaupunki katsoo, että esitys on valmisteltu puutteellisesti eikä täytä hyvän lainvalmistelun vaatimuksia.

Asiasta jätetty kantelu oikeuskanslerille yhdessä Iisalmen kaupungin kanssa.

- Esitettyyn lakiin sisältyy useita epäkohtia, jotka eriarvoistavat eri alueita ja alueilla asuvia ihmisiä palveluiden saatavuuden suhteen.
- Lakiesityksellä valtio ulottaa ohjausvaltansa hyvinvointialueiden järjestämisvastuulle kuuluviin tehtäviin linjatessaan lailla siitä, millä paikkakunnilla ilta- ja yöaikaista päivystystä voidaan toteuttaa ja millä paikkakunnilla taas ei.
- Valtio jakaa alueet lakiesityksellä keskenään eriarvoisiin alueisiin seuraavasti:
    1. alueisiin, joissa hyvinvointialue saa päättää palvelurakenteestaan itse ja
    2. alueisiin, jossa hyvinvointialueen palveluverkko määrätään lailla ja todellista päätösvaltaa palveluverkosta ei jätetä alueelle.

2. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Lakiesityksessä on laskennallisin oletuksin huomioitu Varkauden sairaalan päivystyksen kustannukset sekä arvioitu esimerkiksi ensihoidon ja kelakyytien lisääntyviä kustannuksia.

Kuntien aiemman järjestämisvastuun aikana hankittuun ymmärrykseen perustuen laskennassa käytetyt oletukset ovat liian optimistisia.

1. Lakiesityksessä yöpäivystysten kävijämäärät ovat huomattavan vähäiset

- Tilastoissa ei ole huomioitu, että nykyisessäkin päivystysmallissa tapahtuu ilta-aikaisesta päivystyksestä ns. ylivuotoa yöajalle, kun asiakkaita ei ehditä hoitaa ilta-ajan puitteissa. Nämä asiakkaat eivät kirjaudu yöaikaisen päivystyksen osalle. Yksin tämä tilastovääristymä vie pohjan lakiesityksen taloudellisten vaikutusten arvioinnille

2. Ensihoidossa resurssia kenttätyöhön on varattava enemmän kuin laskentataulukon loppuriville osoittama keskimääräinen kustannus olettaisi

- Hyvinvointialeuiden tulee osoittaa kuhunkin ensihoidon vuoroon riittävä määrä ensihoitoyksiköitä palvelutasopäätöksen mukaisesti, jolloin lisääntyvät kustannukset tulisi laskea sen mukaan, kuinka monta uutta ensihoitoyksikköä hyvinvointialueen palvelutarjontaan tulee muutosten myötä osoittaa.
- Yhden yksikön kustannus on noin 1M€, tarve 1-2 yksikköä (vaikutusten arviossa Varkauden osalta laskennallinen lisäkulu oli vain 0,5M€)

2. Esityksen taloudelliset vaikutukset

4. Laskennassa ei ole huomioitu KYS:n kykyä vastaanottaa lisääntyvää asiakasmäärää sekä korvaavien palveluiden edellyttämää lisäresurssia (esim. pidennetty ilta-aikainen vastaanotto Varkaudessa ja lisalmessa) sekä investointeja ja panostuksia KYS:n kykyyn vastaanottaa lisääntyvät asiakasmäärät.

- Lisäksi tulee asiakkaiden vastuulle jäävät kustannukset sekä aluetalouteen sekä elinkeinoihin kohdistuvat vaikutukset.

3. Lakiesityksessä lähdetään siitä oletuksesta, että päivystyksen nykyinen henkilöstö tuottaa palveluita ainoastaan päivystyksen tarpeisiin

- Tämä olettama on virheellinen eikä huomioi yöaikaisen päivystyksen lakkauttamisen jälkeen jäävän palvelutarpeen edellyttämää henkilöstöä.
- Esimerkiksi Varkaudessa ja lisalmessa yöaikaisen päivystyksen jälkeen sairaaloihin jäisi edelleen vuodeosastotoiminnot, jotka edellyttävät yöaikaista lääkärin työpanosta. Näin ollen esitettyjä säästöjä ei ole täysimääräisesti mahdollista saavuttaa, mikäli samalla ei heikennetä merkittävästi sairaalan muuta palvelutasoa.

5. Lakiesityksen myötä esitetään myös hyvinvointialueiden rahoitusta uudistettavaksi. Uudistuksen myötä leikattava valtionrahoitus jättää laskennallisten säätöjen toteutumisen riskin lähes täysin alueen omalle vastuulle (taulukko 19).

→ On perustelua kyseenalaistaa esityksen taloudelliset vaikutukset

Terveydenhuolto

Yöpäivystykset jatkuvat Iisalmessa ja Varkaudessa – pitkät etäisyydet ja ikääntyvä väestö toivat poikkeusluvan

Iisalmessa ja Varkaudessa pystytään jatkossakin hoitamaan lievemmät oireet myös öisin. Vakavissa tapauksissa potilas viedään Kuopioon.

Iisalmen sairaala palvelee muun muassa Vieremän, Kiuruveden ja Sonkajärven asukkaita. Kuva: Anne-Pauliina Rytkönen / Yle

warkaus
ihan omanlainen

YLE 5.1.2023
https://yle.fi/a/74-20011640

KYSiin keskittäminen vaatisi investointeja

Iisalmen ja Varkauden päivykset ovat toimineet poikkeusluvilla vuodesta 2015, jolloin sosiaali- ja terveysministeriön päivystysasetus astui voimaan.

Asetuksella oli päätetty lakkauttaa yöpäivystys terveyskeskuksilta, joita Pohjois-Savossa oli Lapinlahdella, Juankoskella, Suonenjoella, Iisalmessa, Varkaudessa, Pielavedellä ja Keiteleellä. Vuoden 2014 kesällä asetusta tiukennettiin niin, että päivystys tulisi järjestää erikoissairaanhoidon kanssa. Pohjois-Savossa se olisi tarkoittanut Kuopion yliopistollista sairaalaa.

Päivystyksen keskittäminen KYSiin vaatisi isoja investointeja.

– Pitäisi rakentaa uusia rakennuksia, jotta kaikki potilaat mahtuisivat tänne. Pitäisi myös tuplata tai ainakin nostaa merkittävästi meidän ensihoidon kapasiteettia. Puhutaan merkittävistä summista, Tero Martikainen sanoo.

warkaus
ihan omanlainen

Taulukko 19.

Taulukko 19. Esitettyjen palvelujärjestelmän muutosten säästöpotentiaalin ja laskennallisen rahoituksen muutoksen välinen erotus vuonna 2026.

Hyvinvointialue	Säästöpotentiaali yhteensä, milj. euroa	Laskennallisen rahoituksen muutos yhteensä, milj. euroa	Rahoituksen muutoksen ja säästöpotentiaalin välinen erotus, milj. euroa
Helsinki	0	-3,3	-3,3
Vantaa ja Kerava	0	-1,4	-1,4
Länsi-Uusimaa	0	-2,3	-2,3
Itä-Uusimaa	0	-0,5	-0,5
Keski-Uusimaa	0	-1,0	-1,0
Varsinais-Suomi	5	-2,8	2,2
Satakunta	0	-1,2	-1,2
Kanta-Häme	0	-1,0	-1,0
Pirkanmaa	0	-3,0	-3,0
Päijät-Häme	0	-1,2	-1,2
Kymenlaakso	3,2	-1,0	2,2
Etelä-Karjala	0	-0,7	-0,7
Etelä-Savo	5,8	-0,8	5,0
Pohjois-Savo	2	-1,5	0,5
Pohjois-Karjala	0	-1,0	-1,0
Keski-Suomi	0	-1,5	-1,5
Etelä-Pohjanmaa	0	-1,1	-1,1
Pohjanmaa	0	-0,9	-0,9
Keski-Pohjanmaa	0	-0,4	-0,4
Pohjois-Pohjanmaa	8,3	-2,3	6,0
Kainuu	0	-0,4	-0,4
Lappi	6,3	-1,1	5,2
Koko maa	**30,6**	**-30,6**	0

Taulukossa 19 esitetään päivystys- ja leikkaustoimintaa koskevista muutoksista aiheutuva säästöpotentiaali alueittain, kunkin hyvinvointialueen laskennallisen rahoituksen muutos sekä näiden välinen erotus. Säästöpotentiaalin ja laskennallisen rahoituksen välinen erotus kuvaa arvioitua muutoksesta aiheutuvaa nettohyötyä aluekohtaisesti. Rahoituksen vähennys kohdistuu kaikille alueille, vaikka vain osalla alueista säästöpotentiaali vähentää kustannuksia.

3. Vaikutukset elinkeinoelämään ja aluetalouteen

warkaus
ihan omanlainen

- Väestöpohjan ei tulisi olla ainoa palvelurakennetta ohjaava kysymys.
- Esimerkiksi elinkeinoelämän toimintaedellytykset olisi syytä turvata yhteiskunnan palvelurakenteita arvioitaessa, jotta emme tulisi käynnistäneeksi kurjistumisen kierrettä.
- Lakiesitys kurjistaa jo valmiiksi Venäjäpakotteiden seurauksena erittäin haastavassa tilanteessa olevaa Itä-Suomea ja erityisesti kahta sen merkittävää vientiteollisuuden paikkakuntaa Varkautta ja Iisalmea.

Vahvat ekosysteemit

Varkauden seudun energia-,
metsä- ja metallialoilla

LUVUT

- 110+ yritystä
- 4 500 työntekijää
- Liikevaihto 1300 MEUR
- Vienti 820 MEUR

SAVONIA University of Applied Sciences

SAVO VOCATIONAL COLLEGE

Energy Cluster POHJOIS-SAVO • NORTH SAVO

NAVITAS YRITYSPALVELUT

warkaus ihan omanlainen

JV 10/2024

warkaus
ihan omanlainen

Aluetaloudelliset vaikutukset – sivu 132

Suorien aluetaloudellisten ja työllisyysvaikutusten ohella sairaaloiden palveluvalikoiman muutoksilla voi olla vaikeammin määriteltäviä, epäsuoria vaikutuksia kaupunkien ja seutujen elinvoimalle. Kyse voi yhtäältä olla kaupungin veto- ja pitovoimasta, jolloin arvioitavaksi tulee sekä julkisten että yksityisten palveluiden muodostama kokonaisuus ja sen merkitys nykyisten ja tulevien asukkaiden sekä elinkeinoelämän näkökulmasta. Lähtökohtaisesti esityksessä on kyse verrattain maltillisesta muutoksesta, jolloin sillä ei todennäköisesti ole yksittäisenä toimenpiteenä juurikaan merkitystä alueen koko elinvoiman kannalta. Heikon väestöllisen tai aluetaloudellisen kehityksen alueilla julkisten palveluiden heikennykset voivat kuitenkin kasautuessaan vaikuttaa negatiivisesti.

Lopuksi – Valtio vetäytyy (lähes) kaikilla rintamilla!

warkaus
ihan omanlainen

Tuomioistuinvirasto esittää käräjäoikeuden toimintojen lopettamista Varkaudessa

Tuomioistuinvirasto lakkauttaisi oikeustalon Varkaudessa

Iisalmen ja Varkauden yöpäivystykset lakkautetaan

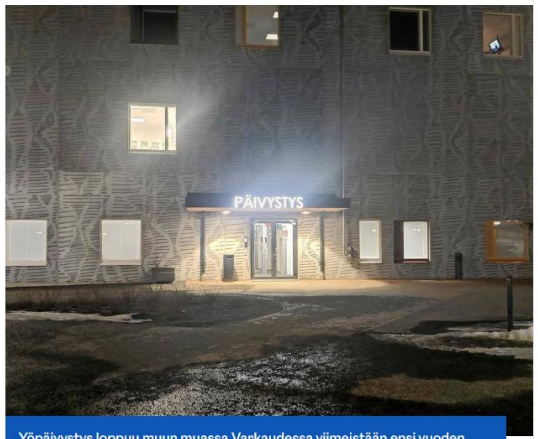

Yöpäivystys loppuu muun muassa Varkaudessa viimeistään ensi vuoden loppuun mennessä. TIINA LAINE

Ulosottolaitoksen Varkauden ja Pieksämäen toimipaikat ovat ministeriön karsintalistalla – oikeusministeriö valmistelee mittavia säästötoimia kaikessa hiljaisuudessa

Ulosottolaitoksen Varkauden toi
kerroksessa. PÄIVI KONTTINEN

Varkauden verotoimisto ei avaudu enää asiakkaille - tulevaisuudessa sen voi korvata etäasiointipiste

[Warkauden lehti 1.11.2024 - Tuomioistuinvirasto esittää käräjäoikeuden toimintojen lopettamista Varkaudessa]
[Warkauden lehti 16.4.2024 - Iisalmen ja Varkauden yöpäivystykset lakkautetaan]
[Warkauden lehti 7.9.2024 - Ulosottolaitoksen Varkauden ja Pieksämäen toimipaikat ovat ministeriön karsintalistalla]
[Warkauden lehti 13.1.2023 - Varkauden verotoimisto ei avaudu enää asiakkaille - tulevaisuudessa sen voi korvata etäasiointipiste]

Lisätietoja:

Joonas Hänninen
kaupunginjohtaja

040 676 5544
joonas.hanninen@varkaus.fi

Varkauden kaupungin
17.6.2024 antama lausunto
asiassa: linkki